

Maskulin dans i 4D

Dersom dans er rytme, relasjon og bevegelse, så er «*Kartellet*» dans i en reinere form enn denne anmelderen er vant til.

FAGERNES: Det var en tydelig lukt av lavendel som slo meg først, da jeg ble geleidet inn i det skyggefulle lokalet på Valdres Folkemuseum. Hadde danseren som møtte meg, fylt dresslomma med blomster? Så var det musikken: et sug fra trø-orgel – og den vandrende fiolinen. Sammen med den vennlige myndigheten til fem herrer i svarte klær. Lenge og mye var det likevel oss jeg ble opptatt av: publikum.

Vi ble advart – i flere etapper der det noe stive uttrykket «interaktiv forestilling» ble brukt. Som utdannet danser skremmer det meg ikke, men når forestillingen er del av et folke-musikkstevne, får jeg større uro: Jeg kjenner folkedanskulturen i mitt eget land pinlig dårlig. Kan jeg nok av disse kodene? Folkedans var ikke faget som sto høyest i kurs på Kunsthøgskolen. Siden min tid (avgang 1999) har det imidlertid skjedd en renessanse når det gjelder utvekslingen mellom scene-

dans og folkedans. Blant annet har en viss Hansegård hallingsparka ned noen gjerdestolper. *Kartellets* initiativtaker, Sigurd Johan Heide, kan se ut til å gjøre en vel så viktig og grensesprengende jobb gjennom sine kunstneriske valg.

”
Jeg blir ikke flørtet med – jeg blir beveget.

Det vesentlige valget er nærhet (som kan betegnes som et motsatt valg av Frikars mer spektakulære grep). Dans og musikk fysisk tett på; varsomt, men med ekte risiko. Det var spennende å se hvordan de sju svartkledde i *Kartellet* sørget for å skaffe oss trygghet – nok. Nesten-kollisjoner er et effektivt koreografisk grep, og en kan godt ta for gitt at dansere behersker kunsten å nesten-kollidere med hverandre, men det er ikke så ofte risikoen ligger mellom utøver og publikum. Når *Kartellets* dansere imponerer, så er det ved å beregne kraftutladningene sine så presist at ingen kommer til skade – ikke ved å pøse kraft og sjarme ut til bakerste benk – for bakerste benk finnes ikke.

Vel så utfordrende som den fysiske nærheten er at blygheten settes i spill. For vi skal takle – helt uten ord – å la oss lede, plassere og omkranse. Vi blir gjort til levende scenografi og til vitner. Vitner, som snarere skal kunne si «jeg var der» enn å si «jeg har sett en forestilling».

Foto: Cathrine Dokken/Kreativ Steik

Kartellet presenterer seg ved hjelp av et sitat: «Wouldn't it be wonderful to see a dance piece where in the first half the dancers danced, and in the second they showed the audience how to dance?» (Augusto Boal). Nå lærte vi ikke å danse på Valdres Folkemuseum, men vi ble trukket tett inn. Iblant lurte jeg på om denne nærheten var godt nok kunstnerisk motivert, men da slo spørsmålet straks tilbake: Hvordan tar vi i publikum rollene i spillet? Og hvor skal en anmelder gjøre av sin «kritiske distanse»?

Jeg kunne tenke «Det er vi som er forestillingen!». Som om publikum

var det farga glasset i glassmaleriet og de svartkledde herrerne bare blyinnfatningen.

Skjønt, herrer? Eller gutter, mannfolk, karer? *Kartellet* er en utprega maskulin verden. Kvinnene med instrumentene har et uttrykk i klær og framtoning som kan minne om de uunnværlige, men diskré kvinnene som sto for kaffeserveringen i fortidens enkle forsamlingshus. Det er likevel først og fremst sprell og sving og favntak og kamp mellom mennene som gjør at forestillingen handler om kjønn. Og om individualitet i det maskuline. Enkeltutøverne er ulike, klare som

karakterer, men det som er av drama i *Kartellet*, er nedtonet og innvevd i rytmene og den sårbare situasjonen overfor publikum. I all sin sensualitet er forestillingen bortimot usexy. Den kontakten vi får med danserne, er for nær – det er ikke plass til spekulasjon. Det er akkurat denne spenningen som gjør forestillingen så overraskende og utfordrende: Jeg blir ikke flørtet med – jeg blir beveget. Når karene nesten umerkelig bytter ut ømme favntak med brytegrep, er det en bevegelse i hele situasjonen – ikke mellom to figurer. Jeg har kjent på håndsvetten til en danser, men jeg har ikke

tittet inn i dramaet hans. For her er ikke noe drama, annet enn det vi lager sammen. Gleden pipler opp fra fotsålene, alvoret synker ned over panna. Rytmen og leken er allestedsnærværende. Det er likevel alvoret som preger oss når vi – noe overraskende i en litt uklar dramaturgi – ledes ut.

Det slår meg at denne forestillingen er dans – dersom dans er rytme, relasjon og rørelse – eller bevegelse i ordets dobbelte forstand. Vi tøyser ikke. Vi danser. Folkedansfundert samtidsdans i en enkel, men dristig form. Jeg ser fram til mer.

Anmeldt av Margrete Kvalbein

KARTELLET

- Koreograf: Sigurd Johan Heide.
- Dansere: Sigurd Johan Heide, Nils-Ole Foshaug, Inge Martin Helgesen, Ådne R.G. Kolbjørnshus og Martin Myhr.
- Komponist: Mariann Torset.
- Musikere: Mariann Torset – trø-orgel, Mari Skeie Ljones – fele.
- Produsent: Terje Foshaug.
- www.kartellet.org